

Školní pedagogika LF 2. seminář

11. 10. 2021
Hana Horká

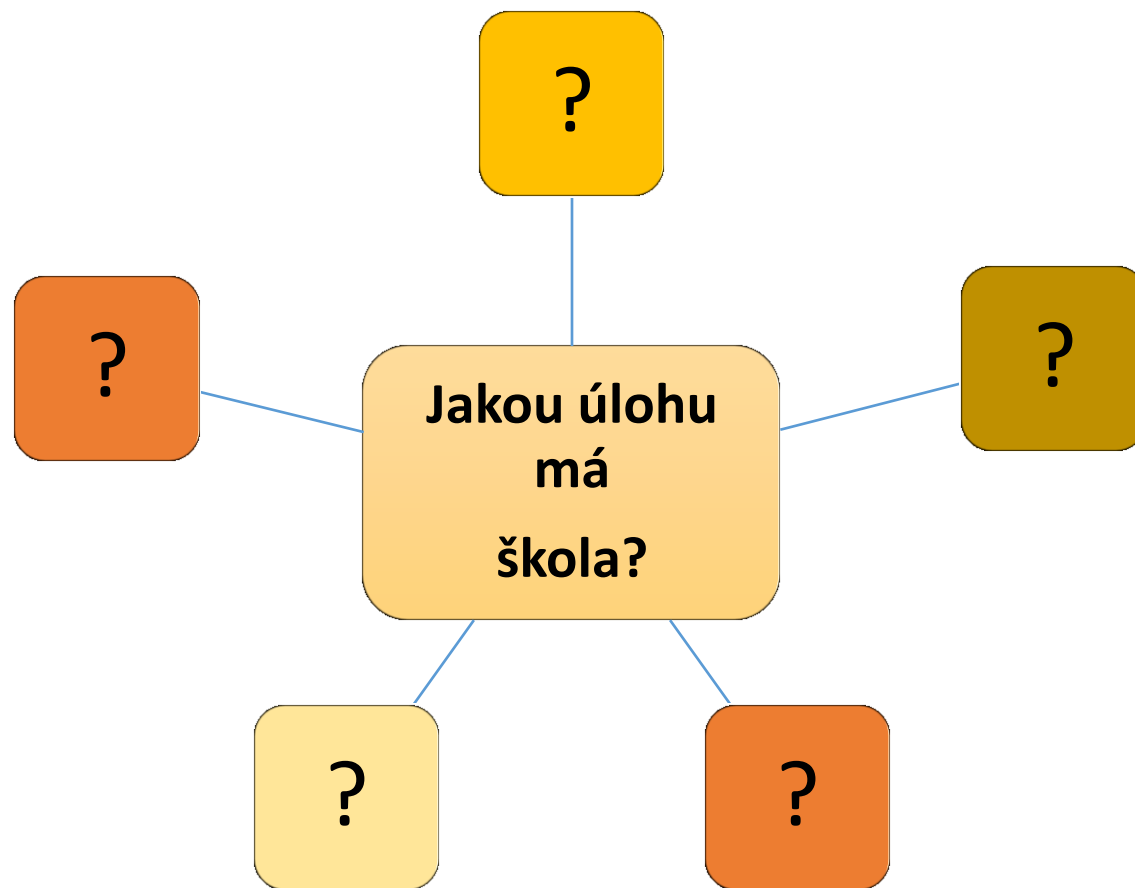

ŠKOLA

http://www.zsben.cz/labyrint/2015/06/IMG_2015061

Proč škola **existuje** ve společnosti, jaký má **smysl** a **vztah** k potřebám společnosti, jaké má **postavení** mezi ostatními institucemi?

Váš názor na školu

Proč **škola existuje** ve společnosti, jaký má **smysl a vztah** k potřebám společnosti, jaké má **postavení** mezi ostatními institucemi?

- Vychovává, vzdělává, ...
- vede žáka ke zvládnutí vzdělávacích požadavků, **aktualizuje potenciality rozvoje žáků** v projevech kognitivních, emocionálně prožitkových, morálně postojových;
- zařazuje do společenství;
- předává **kulturní** obsahy, dovednosti, symboly k existenci v určité kultuře. Je „**správou**“ **kulturního dědictví** a zprostředkovává jej **v systematizované podobě**.

Instituce pro **mezigenerační zprostředkování kultury**.

Funkce školy

- „...zdůvodňují její existenci ve společnosti, vyjadřují smysl činnosti školy a její vztah k potřebám společnosti, určují její postavení mezi ostatními institucemi“. (Walterová 2009, s. 1 rkp.).

Funkce: etická, ochranná, metodologicko-koordináční, socializační a personalizační, kvalifikační, integrační, selektivní (třídící), diagnostická, kulturní, ekologická, ekonomická a politická (Havlík, Kořa 2001, s. 97-103).

- **Personalizační, socializační a enkulturační funkce = klíčové.**

Personalizační úloha školy

v rozvoji osobnosti žáka (Helus 2007):

- **Aktualizace potenciality** rozvoje žáků, resp. potencialit učit se, tzn. *zvládat vzdělávací požadavky, realizovat svou osobnost v projevech – kognitivních, emocionálně prožitkových, morálně postojových;*
- **autoregulace** vlastního učení, svěřit žákovi zodpovědnost za vzdělávací úspěch do jeho vlastních rukou.
- **projektování** osobních vzdělávacích **trajektorií.**

Aby to učitel zvládal, je třeba, aby znal,
co žák může:

Škola jako socializační instituce

(Prokop 2005, s. 13)

- Primární socializace dítěte - v rodině,
- Ve škole - tzv. sekundární socializace žáka - *„zajištění přenosu kultury, ve stabilizaci kmenového a společenského řádu a ve vyznačení prahu, přes nějž dorůstající vstupují do společnosti jako její plnohodnotní členové“* (Fend 1974, s. 59).

Enkulturační funkce školy

Enkulturatione - učení se kultuře, získávání kulturních obsahů, dovedností, symbolů a výrazových forem k existenci v určité kultuře (Fend 2006, s. 179):

Součást kultury - **vědní, umělecké a jiné obory.**

Škola jako unikátní instituce prezentuje obory v systematizované podobě.

1. Proces vrůstání člověka do kultury;
2. Člověk kulturu ovlivňuje či utváří.

Škola

- v řeckém výrazu *scholé* znamená *prázdeň*, tj. *volnost, příležitost* či *možnost* věnovat se vlastnímu vzdělávání.
- „*V intervalu 'nedělním' se setkávají svobodní příslušníci obce se skutečným poznáváním sebe, světa, s příležitostí věnovat se záležitostem vyššího řádu, které jsou cestou k emancipaci z 'aischolia', povrchního zaujetí a zaneprázdněnosti všednostmi a denním shonem*“ (Walterová 2004, s. 18-22).

- **Vznik školy**, resp. výuky organizované ve školních třídách - přibližně před 5 tisíci lety, na území Mezopotámie a Egypta (Tremel 2000, s. 111).
- Klíčový - **objev písma** (psaní poměrně komplikovanou dovedností a nebylo snadné se ji běžně *naučit*, začalo se jí **cíleně vyučovat**).
- **Organizovaná výuka psaní** v instituci zvané *škola* byla účinná, *učitelé* začali ve školách postupně *žákům zprostředkovávat i další dovednosti a vědomosti*.
- Škola jako jedna z **nejúspěšnějších institucí kulturních dějin** (**rozšiřování lidského vědění** a životně důležitá potřeba jeho zprostředkování budoucím generacím).

- Působení **společenských sil a instancí** na školu – původně **filozofie** (resp. věda), pak do područí **církve**, později **státu** a dnes hospodářství
- Školy do vzdělávacího systému – souboru všech škol, školských zařízení a jiných vzdělávacích institucí.
- Má ustálenou strukturu, regulované fungování a vztah s jinými systémy společnosti: školská soustava, mimoškolní vzdělávací instituce (kurzy, školení), kulturní a osvětové instituce (knihovny, muzea), někdy i působení masových médií.
- Ke zlepšení srovnatelnosti údajů v oblasti vzdělávání - Mezinárodní standardní klasifikaci vzdělávání ISCED (1997).

0 – preprimární vzdělávání

1 – primární vzdělávání

2 – nižší sekundární vzdělávání

3 – vyšší sekundární vzdělávání

4 – postsekundární (neterciární) vzdělávání

5 – první stupeň terciárního vzdělávání

6 – druhý stupeň terciárního vzdělávání

Funkce vzdělání

k pochopení:

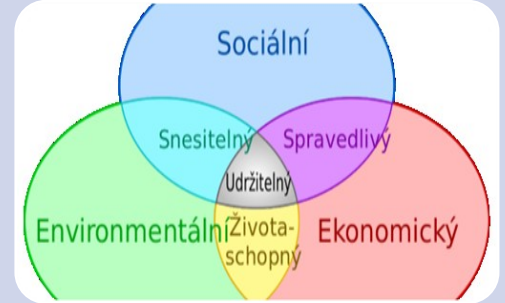
současného světa

současného života

sebe sama a druhých

k rozvoji samostatného myšlení a
odpovědnosti

sociální	Progresivismus osobní	Esencialismus	Rekonstrukcionismus
----------	--------------------------	---------------	---------------------

Výuka připravuje žáka na život v demokratické společnosti.

Výchova ke zdraví, rodinná výchova, volba povolání, prevence negativních sociálních jevů, citový, morální a charakterový rozvoj žáků.

Výuka "šita na míru" podle potřeb a zájmů žáků.

Škola předává znalosti, dovednosti a postoje, rozvíjí osobnost, "základní dovednosti" - komunikaci v mateřském jazyce a matematiku, jiní mají bohatší seznam základních prvků. obsaženy ve školních předmětech.

Připravovat budoucí dospělé členy společnosti na to, aby dokázali iniciovat společenské změny a spolupracovat na jejich realizaci.

Od směrů vzdělávání ke kurikulárnímu dokumentu základního vzdělávání – k cílům vzdělávání

...aby si žáci:

- ✓ osvojili potřebné **strategie učení** a na jejich základě byli motivováni k celoživotnímu učení,
- ✓ se učili **tvořivě myslet a řešit** přiměřené **problémy**,
- ✓ účinně **komunikovat a spolupracovat**,
- ✓ chránit své fyzické i duševní **zdraví**, vytvořené **hodnoty** a **životní prostředí**,
- ✓ být **ohleduplní a tolerantní** k jiným lidem, k odlišným kulturním a duchovním hodnotám,
- ✓ poznávat **své schopnosti a reálné možnosti** a uplatňovat je spolu s osvojenými vědomostmi a dovednostmi při rozhodování o své další životní dráze a svém profesním uplatnění“ (Školský zákon č. 561/2004 Sb., s. 26).
- ✓ pomáhat žákům **orientovat se v digitálním prostředí** a vést je k bezpečnému, sebejistému, kritickému a tvořivému **využívání** digitálních technologií při práci, při učení, ve volném čase i při zapojování do společnosti a občanského života

Literatura

Fend (2006). Fend, H. *Neue Theorie der Schule. Einführung in das Verstehen von Bildungssystemen*. Wiesbaden: Verlag für Sozialwissenschaften, 2006.

Havlík, R., Koťa, J. (2002). *Sociologie výchovy a školy*. Praha: Portál,

Helus, Z. (2007). Kurikulum jako činitel žákovy personalizace. In Maňák, J., Janík, T. (ed.). *Absolvent základní školy*. Brno: MU, 2007, s. 10–19.

Prokop, J. (2005). *Škola a společnost v kritických teoriích druhé poloviny 20. století*. Praha: Karolinum, Walterová, E. a kol. (2004). *Úloha školy v rozvoji vzdělanosti*. Brno: Paido.

Walterová, E. (2009). Funkce školy a školního vzdělávání v soudobé společnosti. In PRŮCHA, J. (ed.)

Pedagogická encyklopedie. Praha: Portál.

Zákon ze dne 24. září 2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).

Rámcové vzdělávací programy pro základní a střední školy.

Přehled základních témat

1. **Úvod** do problematiky – škola, výchova, vzdělávání, vzdělání. Požadavky k ukončení předmětu.
2. **Práce učitele s kurikulem** – vzdělávací standardy, RVP, ŠVP, tematické plány, učebnice, ontodidaktická transformace.
3. **Příprava učitele na výuku** – cíle výuky, motivace žáků, Bloomova taxonomie, učební úlohy, psychodidaktická transformace.
4. **Realizace výuky** – výukové metody, organizační formy výuky, didaktické prostředky a média, kvalita výuky.
5. **Výuka jako interaktivní proces** – interakce mezi učitelem a žáky/žákem, interakce mezi žáky, kognitivní transformace, podpůrné učební klima, reflexe výuky, alterace.
6. **Hodnocení žáků** – funkce hodnocení, typy a možnosti hodnocení žáků, úskalí hodnocení, význam sebehodnocení.

Děkuji za pozornost

*Přeji Vám hodně úspěchů a pocit, že je to pro
Vás osobně přínosné.*